

ТРЕТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА КНИЖОВНО-РАЗГОВОРНАТА РЕЧ

Като едно от мероприятията, посветени на 30-годишнината от основаването на Филологическия факултет при Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий", на 19 и 20 май 1994 г. се проведе Третата национална конференция по проблемите на книжовно-разговорната реч, на която присъстваха гости от София, Пловдив и Шумен. В своето встъпително слово проф. Р. Русинов, ръководител на Катедрата по съвременен български език, направи преглед на развитието на изследователския интерес към проблематиката, свързана с книжовно-разговорната сфера на езиковото общуване, и посочи едни от основните въпроси, които предстои да бъдат решени, като отбеляза и все по-ясно очертаващото се място на университета като национален обединителен център за събирателска и научна работа в тази област. Първото заседание започна с доклада "За фонетичните черти на разговорната реч" на Т. Б о я д ж и е в. В доклада се търсят общите черти между разговорната реч и кодифицираната книжовна реч на фонетично равнище, определя се смесеният характер на книжовното произношение, засяга се въпросът за нормализацията на разговорните особености и принципите за кодификацията им. Според автора някои некодифицирани фонетични особености трябва да се използват за създаване на функционално и стилистично вариране и противопоставяне в устната реч. Отношението между книжовна норма и речева практика е обект на наблюдение и в доклада на Д. Д а с к а л о в а "За вариативността при речевата реализация на несричковия предлог в съвременния български език", в който се анализират позициите и причините за удвояване (сричкване) на предлога в спонтанната реч. Повишената експресивност и повишената емоционалност като характерен признак на разговорността (маркирана като снижена спрямо неутралния изказ) наблюдава на базата на богат лексикален материал Е. П е р н и ш к а в доклада си "Семантични изменения и разговорност". Към въпроса за отношението между разговорна реч и дневника като писмена форма бе насочен докладът "Книжовно-разговорната реч и Дневникът на Чудомир като тип текст" на Х р. С т а н е в а.

С интерес бяха посрещнати от аудиторията наблюденията на В. В ъ т о в за функциите и значенията на “реликтемата” в разговорната реч. Г. К а р а б е л о в а разгледа фонетичните и морфологичните особености на пловдивската разговорна реч, а Г. Д ю л г е р о в а анализира начините и механизмите на преминаване на системните номинативни средства в речеви. Чрез наблюдения над сравненията, метафорите и експресивната лексика в учебниците по медицина С. П а ч е в а-К а р а б о в а защити тезата за специфичната “освободеност” на езика в тази подформация на научния стил. Ц. Н и к о л о в а представи наблюденията си за активизираната употреба в речта на “измите”: жаргонизми, диалектизми, неологизми, англицизми, турцизми. Много радушно бе посрещнат от цялата аудитория докладът на П. Б о к о в а и Ц. Н и к о л о в а, представящ устойчивите изконно български елементи в разговорната реч на бeсарабските българи от гр. Измаил и околностите му. М. Г е о р г и е в а разгледа някои случаи на семантична компресия в синтаксиса на разговорната реч. С нетрадиционния си поглед предизвика интерес докладът на К. К а б а к ч и е в, който осмисля естетизацията и идеологизацията като две основни причини за различната проява в разговорната реч на турцизми, русизми или европеизми при глаголно-именните словосъчетания за действия.

Първото заседание на конференцията приключи с едночасови оживени разисквания по докладите, сред които се открии въпросът на Хр. Пантелеева, отправен към цялата аудитория, за това каква е ролята на езиковедите и на езиковата култура в съвременната ситуация и “къде сме ние като родители на езиковата култура?”.

На 20 май Третата национална конференция по проблемите на книжовно-разговорната реч продължи с второ заседание, което беше открито с доклада на П. П а ш о в — “Варианти на числителните имена в съвременната българска разговорна реч”. Авторът анализира богат материал, свързан с произносителните варианти на числителните имена, обусловени от такива особености като специфичната (цифрова, нефонетична) графика, членуването, ударението, съгласуването по род или по одушевеност/неодушевеност (в мъжки род) и др. Е. Д о б р е в а изследва устната реч откъм твърде интересния и непроучен въпрос за авторствата и “съавторството” при създаването на текста в тясна връзка с пряката му ситуативност, с реконструкцията на общи спомени и знания и пр. Въпроси, свързани с появата на простото условно наклонение, основните значения на формите (оптативност, потенциалност и т. н.), изразяването/неизразяването чрез тях на темпорални и модални отношения и пр., изложи в своя доклад Хр. П а н т е л е е в а. М. В е л е в а анализира експресивните и оценъчни компоненти във вестникарските заглавия, Й. М а р и н о в а представи някои особености на начините за изразяване на експресивност в книжовно-разговорната реч, а М. С т е ф а н о в а проучва разговорните средства за изразяване на пожелание. Формите и функциите на повторенията разглежда И. А н г е л о в а, а И. С а в о в а анализира

подробно един тип субективномодални синтактични конструкции в спонтанната реч. Проблеми, свързани с причините и начините за запълване на хезитационните паузи в българската разговорна реч в съпоставка с други славянски езици, проучва М. Ц в е т к о в а. Нова прибавка към българистичната теория по проблемите на книжовно-разговорната реч бе докладът на Р. Й о с и ф о в а — “Към проблема за вариантноста в българската книжовно-разговорна реч”. Последният доклад на конференцията изнесе С. Г ъ р д е в, който анализира някои словосъчетания за изразяване на приблизително количество.

И от краткото представяне на участниците н над 20-те доклада в Третата национална конференция по проблемите на книжовно-разговорната реч, надяваме се, е очевидно високото научно равнище, на което протече нейната работа. Допълнителен белег за него бяха последвалите разисквания.

Стефан Гърдев
Мариана Георгиева

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ В ПАМЕТ НА ПРОФ. Д-Р ПЕНЬО РУСЕВ

На 29 август 1994 г. се навършват 75 години от рождението на проф. д-р Пеньо Русев — един от забележителните български учени в областта на историята на литературата и на психологията на художественото творчество и художественото възприемане. Двадесет години от живота на проф. П. Русев са свързани със създаването и утвърждаването на Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий” като един от водещите учебни и научни центрове в България.

От 17 до 21 май 1994 г. във Великотърновския университет бяха организирани дни на Филологическия факултет по случай 30-годишнината от основаването му. Една от представителните инициативи в рамките на тези дни беше националната научна конференция, посветена на паметта на проф. д-р Пеньо Русев, която се проведе на 19 и 20 май. Организатор на конференцията беше Катедрата по българска литература, за чието изграждане проф. д-р П. Русев има преки заслуги като пръв заместник-ректор (1963—1965), като ректор (1965—1967) на университета и като дългогодишен ръководител на Катедрата по история и теория на литературата. Сред членовете на Катедрата по българска литература са както някои от първите асистенти, назначени в годините на създаване на университета, така и непосредствени ученици и продължители на научните търсения на проф. Русев.

Проблематиката на конференцията беше свързана с характера на научни-